

LICEU A LA FRESCA

El **Gran Teatre del Liceu**, en la seva tasca de promoure i potenciar la cultura, té vocació d'expandir i difondre l'activitat operística i musical per tot el territori.

Fa quatre temporades, el Liceu va reformular l'activitat *Liceu a la Platja* -després de 2 anys sense activitat- a *Liceu a la Fresca*, un projecte de difusió cultural a cavall entre el projecte audiovisual i el pla de territori. El gran interès suscitat en les seves primeres edicions ha permès veure que era un model d'èxit que ha crescut de les 14 poblacions per Catalunya l'any 2015 amb *La traviata* a més de 250 enguany amb l'òpera *Tosca* de Puccini.

Retransmissió

Divendres 28 de juny a les 22h

261 punts de retransmissió: 225 a Catalunya (5 a Barcelona), 30 a la resta de l'Estat Espanyol (3 a Madrid), 5 al sud de França i 1 a Andorra.

Retransmissió canal 33 i La2.

LICEU AL TERRITORI

El *Liceu a la Fresca* és el projecte catalitzador del *Liceu al Territori*, una iniciativa que naixia l'abril de 2015 amb l'objectiu de popularitzar, crear interès, afició i hàbits operístics al màxim de públic possible amb accions per tot Catalunya.

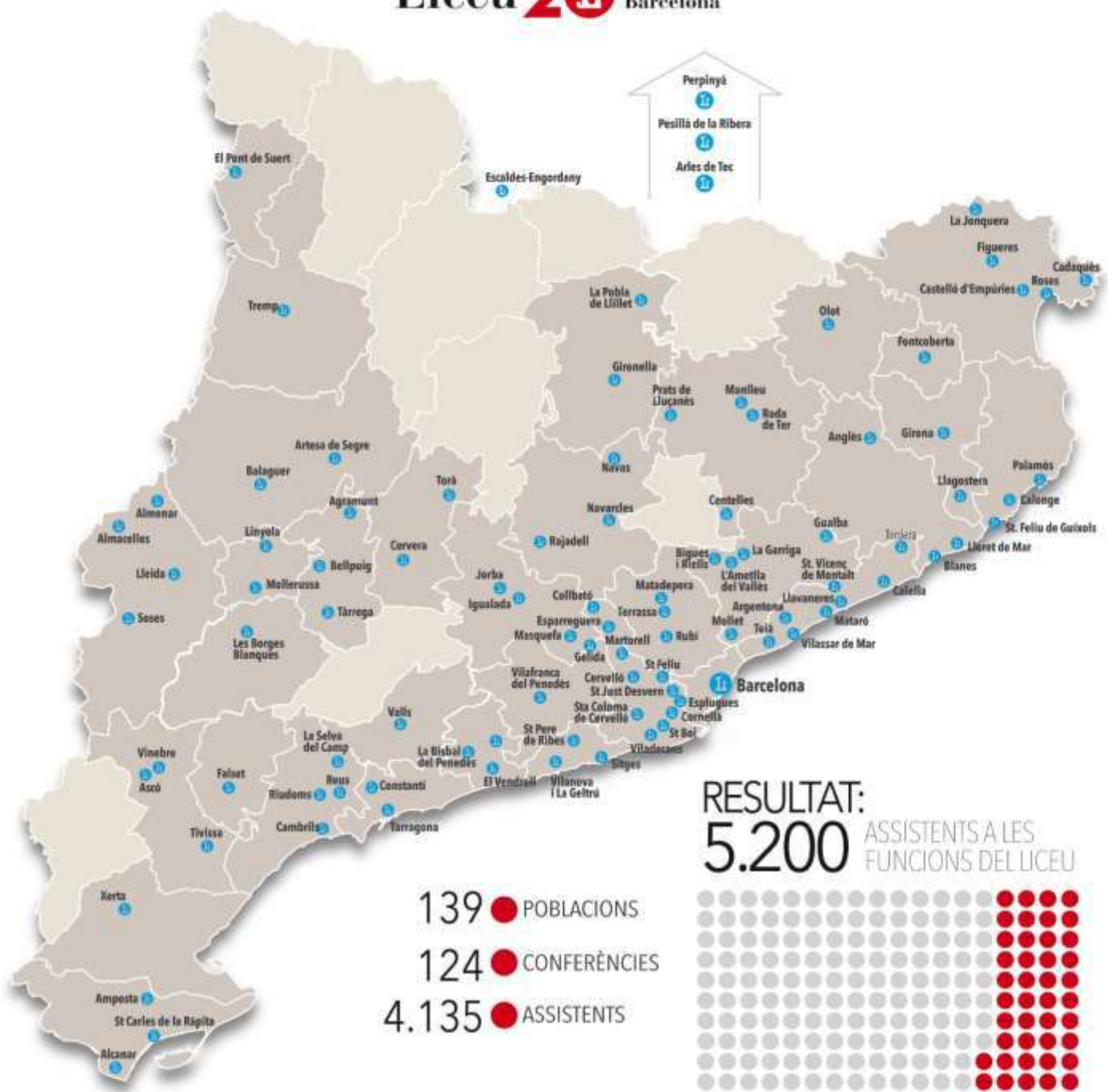
En poc més de quatre anys s'ha aconseguit viatjar a nombrosos indrets del territori apropant el gènere operístic a tots els públics amb xerrades amenes i accessibles arreu de Catalunya, i culminant amb una visita al Liceu per viure una òpera en directe.

Han estat **5.200 persones (un increment del 21,27% respecte la temporada 2017/18, que va tenir un total de 3.125)** les que han vingut al Teatre, moltes d'elles per primer cop, gràcies a les **124 conferències** gratuïtes que s'han celebrat a poblacions de Catalunya (**increment del 20,39% respecte l'any anterior**). Un èxit per a una iniciativa que treballa per popularitzar l'òpera i ajudar al públic a desprendre's d'idees preconcebudes i obrir barreres mentals sobre el gènere, tot animant-los a gaudir de la seva màgia d'una forma distesa i atractiva.

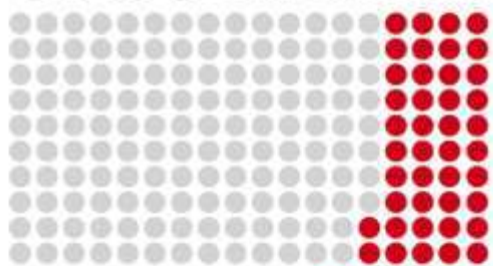
Projecte de Territori	Pla Pilot Abril 2015	Temporada 2015/16	Temporada 2016/17	Temporada 2017/18	Temporada 2018/19
Poblacions	11	32	74	161	139*
Conferències	11	29	69	103	124*
Assistents conferències	370	1.464	2.271	3.545	4.135*
Assistents al Liceu	330	1.820	3.103	4.288	5.200*

*Previsió a data de 13 de juny

LICEU AL TERRITORI 2018-19

RESULTAT:
5.200 ASSISTENTS A LES
FUNCIONS DEL LICEU

- 139 ● POBLACIONS
- 124 ● CONFERÈNCIES
- 4.135 ● ASSISTENTS

+21,27%
(2017-2018)
MOLTS D'ELLS PER
PRIMERA VEGADA

S'HAN FET:
20.003
KILÒMETRES
RECORREGUTS

Equival a
anar i tornar
de Hong-Kong

LICEU A LA FRESCA · 28 DE JUNY A LES 22H

Retransmissió en directe des del Liceu de *Tosca* el 28 de juny per tot el territori en estreta col·laboració amb Televisió de Catalunya i RTVE que cediran el senyal a tots els municipis. El canal 33 emetrà aquella mateixa nit un programa especial des de l'espai habilitat a l'Arc de Triomf de Barcelona (Passeig Lluís Companys), amb la presentació de Carolina Rosich i Jofre Font. Al mateix temps, La2 ho farà amb el senyal cap a tot l'Estat a través d'un programa especial, des de la Plaza Juan Goytisolo de Madrid i amb la presentació d'Eva Sandoval de Radio Clásica.

PUNTS DE RETRANSMISSIÓ

Total llocs de visualització: 261

Catalunya: 221 municipis (5 pantalles a Barcelona)

Resta de l'Estat Espanyol: 28 municipis (3 pantalles a Madrid)

França: 5 municipis

Andorra: 1

BARCELONA:

Barcelona Arc de Triomf

Casino Aliança de Poblenou

Palau Robert

Plaça Salvador Seguí

Centre Cívic Sant Martí

MADRID:

Plaza Juan Goytisolo

CaixaForum Madrid

Teatro Real

RESTA DE CATALUNYA:

Ajuntament d'Àger	Local Social
Ajuntament d'Agramunt	Plaça del Mercadal
Ajuntament d'Albatàrrec	Casal Cultural
Ajuntament d'Albesa	Plaça de l'Arcada
Ajuntament d'Albinyana	Porxada de Can Planoles
Ajuntament d'Alcampell	Pista de les Escoles
Ajuntament d'Alcoletge	Sala d'actes de l'Ajuntament
Ajuntament d'Alcover	Convent de les Arts
Ajuntament d'Amposta	Parc dels Xiribechs
Ajuntament d'Arbolí	Plaça Principal
Ajuntament d'Argelaguer	Plaça de Tornall
Ajuntament d'Arties	Església de Sant Joan d'Arties
Ajuntament d'Aspa	Plaça de la Vila
Ajuntament de Badalona	Pati escola a peu de carrer
Ajuntament de Balaguer	Pati Escolapis Vells
Ajuntament de Barberà de la Conca	-
Ajuntament de Batea	Sala polivalent
Ajuntament de Begues	Aparcament de l'Antic Goula
Ajuntament de Bell-lloc d'Urgell	Pista de Frontó
Ajuntament de Blanes	Plaça Verge Maria
Ajuntament de Boadella i les Escaules	Boadella d'Empordà
Ajuntament de Boadella i les Escaules	Les Escaules
Ajuntament de Bolvir	Local social de Santa Cecília
Ajuntament de Botarell	Sala del Castell
Ajuntament de Breda	Cercle Bredenc
Ajuntament de Cadaqués	Plaça 1 d'octubre
Ajuntament de Caldes de Malavella	Jardins Balneari Vichy Catalán
Ajuntament de Calonge	Passeig Josep Mundet
Ajuntament de Camarasa	Casal Cultural de Camarasa
Ajuntament de Campdevànol	Plaça de la Dansa
Ajuntament de Campins	Plaça de la Vila
Ajuntament de Campllong	Local Social de Campllong
Ajuntament de Camprodon	Casal Camprodoní
Ajuntament de Canet de Mar	Carrer Ample
Ajuntament de Canovelles	Tearte-Auditori Can Palots
Ajuntament de Capafonts	Sala Municipal
Ajuntament de Capellades	Pati de La Lliga
Ajuntament de Castell de Mur	Plaça Guàrdia de Noguera
Ajuntament de Castellar del Vallès	Jardins de Palau Tolrà
Ajuntament de Castellsbell i el Vilar	Plaça de l'església del Vilar
Ajuntament de Castellsbisbal	Casal Cultural i Recreatiu
Ajuntament de Castelldefels	Pavelló Polivalent
Ajuntament de Castelldefels	Parc de la Muntanyeta
Ajuntament de Castellfollit de la Roca	Plaça Major
Ajuntament de Castelnou de Bages	Plaça de l'església

Ajuntament de Castelló d'Empúries	Convent de Santa Clara
Ajuntament de Castellví de la Marca	Plaça 11 de setembre
Ajuntament de Catsellterçol	-
Ajuntament de Centelles	Plaça Major
Ajuntament de Cervelló	Parc de la Timba
Ajuntament de Cervera	-
Ajuntament de Cervià de les Garrigues	Plaça Major
Ajuntament de Ciutadilla	Plaça de l'antic fossar
Ajuntament de Collbató	Casinet
Ajuntament de Collsuspina	Plaça Major
Ajuntament de Constantí	Plaça de l'Hospital
Ajuntament de Corbera de Llobregat	Pessebre vivent
Ajuntament de Corçà	Plaça del Firal
Ajuntament del Terri	Piscina Municipal
Ajuntament de Cubelles	Plaça de la Vila
Ajuntament de Deltebre	Centre Fluvial del Delta
Ajuntament de Duesaigües	Ateneu de Duesaigües
Ajuntament d'El Pla de Santa Maria	Recinte 'La Fàbrica'
Ajuntament d'El Pont d'Armentera	Plaça de l'Església
Ajuntament d'El Prat del Llobregat	Cèntric Espai Cultural
Ajuntament d'El Vilosell	Plaça de Sant Sebastià
Ajuntament dels Hostalets de Pierola	Plaça de Cal Figueres
Ajuntament d'Els Pallaresos	Plaça de l'Església
Ajuntament dels Prats de Rei	Plaça Major
Ajuntament d'Espinelves	Plaça de les Quinzenades
Ajuntament de Falset	Piscina Municipal
Ajuntament de Figueres	Plaça de la Sala la Cate
Ajuntament de Figuerola del Camp	Plaça de la Llibertat
Ajuntament de Flix	-
Ajuntament de Fontanilles	Pl. Sant Martí
Ajuntament de Fortià	Piscina Municipal
Ajuntament de Gallifa	Sala polivalent de l'Ajuntament
Ajuntament de Garriguella	Jardins de Can Trobat
Ajuntament de Gelida	Plaça d'el'Escorxador
Ajuntament de Ger	Sala 1 d'octubre
Ajuntament de Ginestar	Plaça del Castell
Ajuntament de Girona	Plaça Pallol
Ajuntament de Granollers	Parc de Ponent
Ajuntament de Gualba	Sala Gorg Negre
Ajuntament d'Igualada	Pati del Museu de la Pell d'Igualada
Ajuntament d'Isòvol	Local Social
Ajuntament de Jafre	Plaça del Castell
Ajuntament de La Bisbal del Penedès	Plaça Pau Casals
Ajuntament de La Canonja	Replà de l'Església de Sant Seastià
Ajuntament de La Figuera	Sala Euterpe

Ajuntament de La Floresta	Local social
Ajuntament de La Garriga	Plaça de l'Església
Ajuntament de La Granadella	Façana centre de la cultura de l'oli de Catalunya
Ajuntament de La Llacuna	Plaça Major
Ajuntament de La Palma de Cervelló	Teatre Aliança Palmarenca
Ajuntament de La Pobla de Mafumet	L'era de Mir
Ajuntament de La Selva del Camp	Plaça de les Pletes
Ajuntament de La Sénia	Plaça Major
Ajuntament de La Seu d'Urgell	Pati de la Biblioteca Sant Agustí
Ajuntament de La Torre de l'Espanyol	Plaça de l'església
Ajuntament de La Vall de Boí	Boí
Ajuntament de La Vall d'en Bas	Parc de l'Estació de Sant Esteve d'en Bas
Ajuntament de l'Albiol	Sala Urrutia
Ajuntament de Les Borges Blanques	Plaça Independència
Ajuntament de l'Espluga de Francolí	Jardí dels Francolíns
Ajuntament de Llambilles	Local sociocultural
Ajuntament de Llanars	Sala de Ball
Ajuntament de Llançà	La Casa de Cultura
Ajuntament de Lleida	Pati del Teatre Municipal de l'Escorxador
Ajuntament de Llimiana	Absis de l'Església Romànica de Llimiana
Ajuntament de Llinars del Vallès	Patí de Can Lletres
Ajuntament de Lloret de Mar	Pati de la Biblioteca Municipal
Ajuntament de Maials	Unió Recreativa Maialenca
Ajuntament de Martorelles	Pati de la Masia de Carrencà
Ajuntament de Matadepera	Plaça del Casal de Cultura
Ajuntament de Mediona	Zona Esportiva
Ajuntament de Mollet del Vallès	Plaça Prat de la Riba
Ajuntament de Montcada i Reixac	Plaça de l'església
Ajuntament de Montgai	Plaça Prat de la Riba
Ajuntament de Montornès del Vallès	Jardins de Manso Calders
Ajuntament de Montseny	Casal de Cultura
Ajuntament de Mont-roig del Camp	Plaça Mossèn Gaieta Ivern
Ajuntament de Móra d'Ebre	Plaça de Dalt
Ajuntament de Navata	Espai Lúdic Zona Esportiva
Ajuntament d'Olesa de Montserrat	Plaça Nova
Ajuntament d'Oliana	Plaça de mn. Francesc Tàpies
Ajuntament d'Òrrius	Plaça de l'església, 5
Ajuntament de Palafrugell	Pati de la Biblioteca de Palafrugell
Ajuntament de Palau-solità i Plegamans	-
Ajuntament de Pals	Plaça Major
Ajuntament de Parets del Vallès	Parc La Linera
Ajuntament de Peramola	Tragó de Segre
Ajuntament de Pineda de Mar	Pl. Espanya
Ajuntament de Planoles	Casino
Ajuntament de Prat de Comte	Plaça de l'església

Ajuntament de Puigpelat	Casal Puigpelatenc
Ajuntament de Puig-reig	Plaça Mestre Badia
Ajuntament de Quart	Plaça de la Vila
Ajuntament de Queralbs	Sala Casa de Núria
Ajuntament de Rajadell	Plaça de l'Església
Ajuntament de Rialp	Pista gespa artificial futbol
Ajuntament de Ribera d'Ondara	Sala Amistat
Ajuntament de Ribes de Freser	Pl. del Mercat
Ajuntament de Riells i Viabrea	Centre Cultural La Casa Nova de Can Plana
Ajuntament de Riner	Carrer Fosc de Su
Ajuntament de Ripoll	Claustre del Monestir de Sant Maria de Ripoll
Ajuntament de Ripollet	-
Ajuntament de Riudecanyes	Plaça 1 d'octubre
Ajuntament de Roda de Berà	Cantera Romana "Pedrera de l'Elies"
Ajuntament de Roda de Ter	Plaça Pallol
Ajuntament de Roses	Biblioteca de Roses
Ajuntament de Rubí	Jardins de l'Ateneu Municipal
Ajuntament de Sabadell	Plaça de la Creu Alta
Ajuntament de Sallent	Espai Cultural Fàbrica Vella
Ajuntament de Salou	Platja de Llevant
Ajuntament de Salt	Plaça del Mercat
Ajuntament de Sant Andreu de la Barca	Plaça Federico García Lorca
Ajuntament de Sant Aniol de Finestres	Local Social de Sant Esteve de Llémena
Ajuntament de Sant Carles de la Ràpita	Auditori Sixto Mir
Ajuntament de Sant Climent del Llobregat	Plaça de la Vila
Ajuntament de Sant Cugat	Teatre Auditori
Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires	Pati Escoles Velles
Ajuntament de Sant Feliu de Codines	Pati de Can Xifreda
Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols	Pati Escola Municipal de Música
Ajuntament de Sant Fost de Campsentelles	Plaça de la Vila o a l'Auditori de L'Ateneu
Ajuntament de Sant Jaume de Llierca	Centre Cívic Sant Jaume de Llierca
Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys	Pista de les escoles
Ajuntament de Sant Joan Despí	Plaça Catalunya
Ajuntament de Sant Julià de Vilatorrada	Saló Catalunya
Ajuntament de Sant Llorenç de Morunys	Teatre Municipal
Ajuntament de Sant Martí Vell	Plaça del Poble
Ajuntament de Sant Pere Pescador	Plaça Catalunya
Ajuntament de Sant Pol de Mar	Parc del Litoral
Ajuntament de Sant Quintí de Mediona	Plaça del Sol

Ajuntament de Sant Quirze Safaja	C/Major
Ajuntament de Sant Sadurní d'Anoia	El Centre
Ajuntament de Sant Salvador de Guardiola	Placeta del Centre de Dia
Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló	Jardins de l'església
Ajuntament de Santa Coloma de Farners	Plaça Farners
Ajuntament de Santa Maria de Martorelles	Parc de la Torrentera
Ajuntament de Santa Maria de Miralles	Local Social de les Antigues Escoles
Ajuntament de Santa Maria de Palautordera	Plaça de la Vila
Ajuntament de Santa Oliva	Monestir Santa Oliva
Ajuntament de Santa Pau	Plaça Major
Ajuntament de Santa Susanna	Sala polivalent del Centre Cívic
Ajuntament de Sarraí	Plaça del Mercat
Ajuntament de Sarrià de Ter	Plaça Major, 1
Ajuntament de Sentmenat	Jardins de Cal Milionari
Ajuntament de Sidamon	-
Ajuntament de Sitges	Port de Sitges-Aiguadolç
Ajuntament de Tagamanent	Sala polivalent de l'Ajuntament
Ajuntament de Taradell	Jardins Centre Cultural Costa i Font
Ajuntament de Teià	Plaça Sant Martí
Ajuntament de Tèrmens	Centre Cultural Sant Joan de Tèrmens
Ajuntament de Tordera	Plaça de la Concòrdia
Ajuntament de Torreberes	Sala del Casal Social
Ajuntament de Torrelavit	Teatre del Casal de Cultura
Ajuntament de Torroella de Montgrí	Plaça de l'església
Ajuntament de Tortosa	Pati del Museu de Tortosa
Ajuntament de Tremp	Plaça de l'església
Ajuntament d'Ulldecona	Plaça Diputació
Ajuntament d'Ulldemolins	Centre Cívic
Ajuntament de Vacarisses	Jardins del Lladern
Ajuntament de Vallgorguina	Sala d'exposicions
Ajuntament de Vallirana	Parc dels Ocells
Ajuntament de Valls	Claustre del Convent del Carme
Ajuntament de Ventalló	Local polivalent
Ajuntament de Vilablareix	Pl. Perelló
Ajuntament de Vilada	Parc dels gronxadors
Ajuntament de Viladecavalls	Terrassa Escola de Música
Ajuntament de Viladrau	Plaça Major
Ajuntament de Vilafranca del Penedès	Espai exterior de l'Auditori Municipal
Ajuntament de Vilaller	Local Social
Ajuntament de Vilanova d'Escornalbou	Sala Cinema del Centre Cultural

Ajuntament de Vilanova i la Geltrú	Plaça de les Neus
Ajuntament de Vilassar de Mar	Sala Cultural Maria Roser Carrau
Ajuntament de Vilobí d'Onyar	Sala Reunions Can Roscada
Ajuntament de Vinebre	Sala de cine
CaixaForum Tarragona	Carrer Cristòfor Colom, 2

RESTA ESPANYA:

Ajuntament d'Alaior	Plaça Nova
Ajuntament d'Altea	Plaça de l'Aigua
Ajuntament de Gandia	Palau dels Borja
Ajuntament de La Vall d'Uixó	Auditori Municipal Leopoldo Peñarroja
Ajuntament de Vila-real	Plaça de la Vila
Asociación Albacetense de Amigos de la Ópera	Caseta de los Jardinillos
Ayuntamiento de Ayora	Auditorio Municipal Mencía de Mendoza
Ayuntamiento de Ciudad Real	Patio Museo Manuel López-Villaseñor
Ayuntamiento de Elda	Plaza de la Constitución
Ayuntamiento de Labajos	Plaza de la Constitución
Ayuntamiento de Monesterio	Auditorio Municipal Casa de la Cultura
Ayuntamiento de Talavera de la Reina	Plaza de Pan
Ayuntamiento de Valladolid	Teatro Calderón
CaixaForum Palma	Plaça Weyler, 3
CaixaForum Zaragoza	Calle José Anselmo Clavé, 4
CaixaForum Sevilla	Camino de los Descubrimientos
Concello de Lugo	Centro Cultural O Vello Cárcere de Lugo
Consell Insular d'Eivissa	Auditori del Centre Sociocultural de Cas Serres
Ciudad Autónoma de Ceuta	Plaza Nelson Mandela
Donostia Musika	Teatro Victoria Eugenia
Fundación Ávila	Palacio Los Serrano
Fundación Ibercaja Huesca	Centro Ibercaja Huesca
Fundación Municipal de Cultura Cádiz	Jardines de la Alameda Apodaca
Museo Guggenheim Bilbao	Auditorio Museo Guggenheim
Museo Nacional del Teatro Almagro	Claustro del Museo Nacional del Teatro
Teatro Real de Madrid	Sala Gayarre

FRANÇA:

Ajuntament de Perpignan	Plaça Gambetta
Ajuntament d'Arles Sur Tech	-
Ajuntament de Prats de Molló	-
Ajuntament Saint André	-
Ajuntament de Pesilla la Riviere	-

ANDORRA:

Comú d'Escaldes-Engordany	Escaldes-Engordany
---------------------------	--------------------

LICEU A LA FRESCA 2019

LICEU A LA FRESCA 2019

Liceu **20** Opera Barcelona

TOSCA

GIACOMO PUCCINI

Melodramma en tres actes. Llibret de Luigi Illica i Giuseppe Giacosa

Durada total aproximada: 2h 40min.

Direcció musical John Fiore

Direcció d'escena i escenografia Paco Azorín

Vestuari Isidre Prunés (+2014)

Revisió del vestuari Lluna Albert

Il·luminació Pedro Yagüe

Videocreació Alessandro Arcangeli

Assistència a la direcció d'escena Salva Bolta

Assistència moviment escènic Martos de la Vega

Coproducció Gran Teatre del Liceu i Teatro de la Maestranza

Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu

Direcció del Cor Conxita Garcia

VEUS – Cor Infantil Amics de la Unió

Direcció del Cor Infantil Josep Vila i Jover

Concertino Kai Gleusteen

Assistència a la direcció musical Josep Gil

Assistents musicals Véronique Werklé, Vanessa García i Jaume Tribó

Floria Tosca, cantant

Tatiana Serjan

Mario Cavaradossi, pintor

Roberto Aronica

Baró Scarpia, cap de la policia

Lucio Gallo

Cesare Angelotti, anterior cònsol de la República Romana

Stefano Palatchi

Sagristà

Enric Martínez-Castignani

Spoletta, esbirro de Scarpia

Francisco Vas

Sciarrone, gendarme

Josep-Ramon Olivé

Carceller

Marc Pujol

Pastoret

Inés Ballesteros

Sessió informativa

Tres quarts d'hora abans de l'inici de totes les funcions, al Foyer té lloc una sessió formativa gratuïta amb la informació bàsica de l'òpera així com un resum argumental.

Retransmissió ràdio

Catalunya Música: Divendres 21 de juny

Liceu a la Fresca

Divendres 28 de juny a les 22h

TOSCA

Compositor

Nascut a Lucca (Toscana) i mort a Brussel·les, Giacomo Puccini (1858-1924) va ser el compositor més rellevant de la coneguda com a Giovane Scuola italiana, tot i que la denominació de Verisme escau molt més a una generació integrada també per Mascagni, Leoncavallo, Giordano o Cilea, entre d'altres.

Amatents a la recerca de l'expressivitat i de l'emoció per damunt de l'artifici o dels impulsos romàntics, els veristes van ocupar bona part de l'escena teatral italiana durant més de quaranta anys.

Procedent d'una família de músics, Puccini va obtenir èxits –i algun fracàs– dins i fora d'Itàlia, amb una fama que el va dur fins i tot a estrenar òperes als Estats Units. Autor de dotze òperes, va esdevenir el mestre del melodrama musical en partitures de qualitat i vigència inqüestionables, com ara *La bohème*, *Tosca*, *Madama Butterfly* o la pòstuma *Turandot*. Especialment procliu a la caracterització matisada de personatges femenins –protagonistes indiscutibles de les seves òperes–, Puccini va ser igualment un mestre en la «pintura» de contextos espacials i emocionals, gràcies a la seva imaginació en el terreny de la melodia i en la seva erudició en l'harmonia.

Bon amant de l'hedonisme i de la vida cosmopolita, el músic italià manté un justificat lloc d'honor en la història de l'espectacle operístic del tombant de segle i és un dels noms indispensables del gènere.

Llibret i llibretistes

L'òpera, amb llibret de Giuseppe Giacosa i Luigi Illica, es basa en una obra teatral de Victorien Sardou estrenada a París el 1887, *La Tosca*, escrita per al lluïment de la gran actriu francesa Sarah Bernhardt. Amb gran capacitat de concisió i de síntesi, Illica i Giacosa van reduir a tres els cinc actes de la peça original, així com molts dels personatges del drama de Sardou. D'aquesta manera van focalitzar l'atenció en el trio protagonista format per Tosca, Cavaradossi i Scarpia.

A banda de la trama amorosa, *Tosca* és sobretot una obra sobre la maldat –amb l'emblemàtic baró Scarpia– i sobre l'odi destructor. I posa en primer terme la figura de Tosca, cabdal per entendre la galeria de personatges femenins sorgits de la sempre eficaç ploma de Giacomo Puccini, aquí en un dels seus treballs més reeixits. No en va és una de les seves òperes més representades arreu, des de l'estrena.

Estrena

Tosca es va estrenar a la ciutat en què s'ambienta el drama original de Sardou i l'òpera de Puccini: Roma. El 14 de gener de 1900 el Teatro Costanzi de la capital italiana va acollir amb èxit l'estrena de l'obra, que havia despertat no poques expectatives.

La soprano Hariclea Darclée, el tenor Emilio de Marchi i el baríton Eugenio Giraldoni van ser els primers intèrprets dels rols de Tosca, Cavaradossi i Scarpia, respectivament, sota la direcció musical de Leopoldo Mugnone després que Arturo Toscanini, que tenia obligacions contractuals a La Scala de Milà, hagués declinat dirigir aquella estrena. Tampoc no va ser possible, tot i una primera temptativa, comptar amb el tenor Enrico Caruso per al rol de Cavaradossi.

Estrena al Liceu

L'òpera de Puccini va arribar al Liceu el 30 de març de 1902. El 2 d'abril, Marc Jesús Bertan signava a *La Vanguardia* la crítica de l'espectacle. Les «perles» que dedica a Puccini no tenen pèrdua: «La última obra del habilidoso compositor Giacomo Puccini nos ha producido la impresión de que, no fue engendrada por la lectura y el estudio del drama de V. Sardou, sino concebida con el afán de hacer dinero, explotando moldes rancios y yendo trabajosamente á buscar á la obra literaria como un pretexto [...]. Es inútil andar dando vueltas alrededor de un molde de flan, por ver si llegaremos á creerle lleno, cuando hemos comenzado viendo que estaba vacío, completamente vacío. La reposteria musical podrá hacer azucaradas combinaciones, que si no alimentan, entretienen el paladar con apariencias de un sabor momentáneo. Pero no llegará nunca á producir la intensidad de vibración, solamente lograda por el arte serio, por el arte sincero». Hi sobren els comentaris.

SOBRE LA POSADA EN ESCENA DE 'TOSCA'

PACO AZORÍN

Director d'escena i escenògraf

Els llibretistes de *Tosca*, Illica i Giacosa, van treballar a partir de *La Tosca* (1887) de Victorien Sardou, i, en el seu procés d'adaptació de l'original francès en cinc actes al llibret final de l'òpera, en italià i només tres actes, van haver de passar per alt tot un seguit de detalls i d'informació en pro de la concentració dramàtica i temporal que Puccini necessitava per al seu discurs musical.

L'acció, amb una sola línia principal, es desenvolupa al llarg de la jornada del 17 de juny de 1800 en tres indrets de la ciutat de Roma. Respecte a l'original de Sardou, sembla que els llibretistes (i el mateix Puccini!) van voler fer un exercici formal per acostar-se a les tres unitats clàssiques del teatre: acció, temps i lloc. Aquestes tres regles, provinents dels segles anteriors, tenien com a finalitat primordial la concentració de tota l'atenció de l'espectador sobre el contingut de l'obra (el discurs) i no sobre la seva forma, atès que aquesta forma sempre presentava uns trets comuns que mai no destorbaven l'espectador. Així doncs, l'argument de *Tosca* no depassa els límits temporals d'un dia (unitat de temps), ni conté cap línia d'acció secundària més enllà dels seus protagonistes (unitat d'acció), i, si bé passa a tres llocs diferents, tots tres pertanyen a la ciutat de Roma, com a espai simbòlic i continent (unitat d'espai).

La nostra posada en escena de *Tosca* vol acostar posicions entre rigor i risc. Rigor pel que fa als continguts, per no desfigurar la idea que planteja Giacomo Puccini, i per tal que s'entenguin la trama i els seus personatges. I risc, en la seva forma i continent estètic, per tal d'acostar aquest títol a l'espectador d'avui.

Com si fos un prisma triangular, *Tosca* té tres actes (plantejament, nus i desenllaç), succeeix en tres indrets de Roma (Sant'Andrea della Valle, Palazzo Farnese i Castel Sant'Angelo), ens mostra les relacions entre tres personatges (Tosca, Cavaradossi i Scarpia) i ens ha de parlar, necessàriament, de tres moments històrics: principis del segle XIX, època de l'acció original; principis del segle XX, moment en què Puccini va posar música a l'obra de Sardou; i l'actualitat, el present frenètic des del qual els espectadors d'avui mirarem i escoltarem aquesta història a través dels seus protagonistes.

Tosca ens proposa un viatge cap a l'interior de la psicologia humana de la mà d'uns personatges meravellosament contradictoris, com Tosca, que pot arribar a assassinar Scarpia i, alhora, ser

incapaç de guardar un secret. Una petita contradicció que queda reflectida, ja des del començament, en el seu mateix nom: Floria Tosca.

L'atenció de la nostra posada en escena se centrarà en la dimensió humana d'aquestes contradiccions. La nostra tasca fonamental serà la de defensar Tosca, Cavaradossi i, en la mesura que ens sigui possible, defensar també Scarpia, un cap de policia amb un caràcter atroç i punitiu, però amb una feblesa, la seva atracció cap a la protagonista: "...Tosca, mi fai dimenticare Iddio!".

A través d'una proposta escenogràfica basada en un retaule d'església, propi de l'època i de la ciutat que proposa la peça teatral, evolucionarem des del tractament realista de l'acte I, passant pel to simbòlic de l'acte II (quan veurem la part amagada del poder i la repressió), per arribar fins a un tractament metafòric de l'acte III, un final sense sortida que desembocarà inevitablement (i per força!) en la mort, com si fos una maledicció: "Questo è il bacio di Tosca...!". Aquesta evolució de la història i dels seus personatges serà també l'evolució de la posada en escena, de les seves imatges i els seus ambients, de manera que uns personatges que van existir fa dos-cents anys s'adrecin directament a nosaltres amb un discurs i uns conflictes plens d'actualitat i de vigor. Al cap i a la fi, la *Tosca* de Puccini també ens parla d'un poder autoritari i dels seus mètodes lamentables per fixar la seva atenció sobre una parella d'artistes (una cantant d'òpera i un pintor afrancesat), i trobar en ells les víctimes que donen sentit a una raó de ser i al seu *modus operandi*: "Avanti a lui tremava tutta Roma!".

RESUM ARGUMENTAL

L'acció de l'òpera ens situa a la Roma del 1800, poc després del final de la República romana (1798-1799), que durant un breu temps va eliminar els privilegis eclesials i va recloure el papa Pius VI a un monestir de la Toscana, després de la dissolució dels Estats Pontificis en benefici del Directori i com a Estat satèl·lit de la França napoleònica. Així mateix, la campanya italiana de Napoleó continuava imparabile i al moment d'iniciar-se l'òpera s'està produint la batalla de Marengo a Alessandria (Piemont) el 14 de juny de 1800. La contesa, en un primer moment favorable al bàndol austríac, acabaria amb la retirada del general Michael von Melas i amb la victòria de l'exèrcit de Bonaparte.

ACTE I

Església de Sant'Andrea della Valle, a Roma. Primeres hores del matí.ⁱ Cesare Angelotti, cònsol de l'extingida República romana, ha fugit dels calabossos del castell Sant'Angelo i es disposa a amagar-se a la capella de la seva família, els Attavanti. La seva germana li ha donat indicacions per localitzar l'amagatall i trobar la clau de la capella, on es tanca per ocultar-se.

Apareix el sagristà queixant-se de la brutícia dels pinzells del pintor Mario Cavaradossi, que en aquells moments està fent un quadre de Maria Magdalena.ⁱⁱ Sonen els tocs de l'Angelus i el sagristà es disposa a pregar quan arriba Cavaradossi. El clergue ha reconegut en la pintura de l'artista el rostre d'una jove que diàriament va a resar a la capella. Mario reprèn la seva tasca exalçant la bellesa de la seva pintura i comparant-la amb la de seva amant, la soprano Flòria Tosca. Mentrestant, el sagristà remuga pel caràcter sacríleg de les paraules del pintor.ⁱⁱⁱ

Creient que no hi ha ningú a l'església, Angelotti surt de l'amagatall i troba Cavaradossi, el qual reconeix el cònsol republicà. Però la veu de Tosca, que arriba a l'església, fa que Mario comini el seu amic a amagar-se novament i li ofereix el menjar i la beguda de la cistella que li havia portat el sagristà.

Tosca, suspicax pel fet que Mario havia tancat la capella i pels murmurs que en sentia, diu al seu amant que aquella nit la poden passar junts, després que ella hagi actuat a la

cantata que tindrà lloc al palau Farnese. Cavaradossi respon amb evasives i Tosca observa amb gelosia el rostre de la pintura i hi reconeix l'Attavanti. Mario la convenç que es tracta d'una casualitat. La parella es fon en una abraçada i finalment Tosca es retira.^{iv}

Quan es queda sol, Cavaradossi fa sortir Angelotti. La seva germana ha preparat per a ell roba de dona (faldilla, vel i ventall), que ha ocultat sota l'altar durant els dies en què simulava pregar a la capella.^v La conversa entre els dos homes és interrompuda per una canonada procedent del castell Sant'Angelo: és la prova de la descoberta de la fugida d'Angelotti. Cavaradossi li recomana que agafi la roba femenina i s'afanya a acompanyar-lo a casa seva, on Angelotti podrà amagar-se en una galeria oculta al pou del jardí.

El sagristà irromp aleshores amb el cor de l'església per organitzar un *&Te Deum* en agraïment a la derrota de Napoleó davant de l'exèrcit austríac. Es crea un ambient d'eufòria sorollosa, interromput bruscament per l'entrada del baró Scarpia, cap de la policia dels Estats Pontificis, que es presenta al temple amb els seus esbirros, entre ells Spoletta.^{vi} Scarpia renya el sagristà pel desordre i mana que ho disposi tot per a la pregària solemne. Mentrestant, i seguint el rastre del pròfug Angelotti, entra a la capella dels Attavanti i hi troba el ventall amb l'escut de la família. Després reconeix en el rostre de la Magdalena la germana del cònsol i troba el cistell buit amb restes de menjar. El sagristà explica a Scarpia que l'autor del quadre és Cavaradossi, a qui el baró odia per les seves idees revolucionàries i pel seu amor a Tosca, desitjada amb lascívia per Scarpia. Aquest sospita que el pintor ha ajudat Angelotti a fugir.

S'apropa el moment de la cerimònia i el temple es va omplint de gent i de clergues, entre ells un cardenal, que es preparen per iniciar els oficis solemnes. Tosca ha tornat i Scarpia li ofereix els dits amarats d'aigua beneïda perquè ella es pugui senyar. El cap de la policia aprofita l'avinentsa per engelosir Tosca i suggerir-li una possible història d'amor entre l'Attavanti i Cavaradossi.^{vii} Contrariada per la presència del ventall que li mostra Scarpia, Tosca marxa enfurismada cap a casa de Mario. El baró ordena a Spoletta que tres esbirros segueixin la soprano.

L'altar major és ocupat pels oficiants del *&Te Deum*.[§] Durant la pregària, i abans d'unir-s'hi, Scarpia maquina el seu pla pervers contra Cavaradossi i Angelotti i reconeix que el desig lasciu envers Tosca li fa oblidar Déu.^{viii}

ACTE II

Estances d'Scarpia en un pis superior del palau Farnese.^{ix} És de nit. El baró és a punt de sopar quan recorda que Cavaradossi i Angelotti ja deuen estar detinguts. Per una finestra s'escolen les notes d'una cantata que Tosca entona davant la reina de Nàpols i en homenatge al general Melas. Scarpia diu a Sciarrone, un dels policies, que duguin la soprano davant la seva presència quan hagi acabat l'actuació.

Mentre el baró confessa que és amb la violència que s'aconsegueixen les millors conquestes,^x arriba Spoletta i explica que no han trobat Angelotti, però sí Cavaradossi, que segurament deu conèixer l'amagatall del pròfug. Scarpia ordena que el conduixin immediatament al gabinet, juntament amb el fiscal i amb el botxí Roberti.

Davant de l'astut Scarpia, i mentre encara s'escolten els cants de Tosca, Cavaradossi nega haver ajudat Angelotti i conèixer on s'està.^{xi} Quan arriba Tosca, Scarpia ordena que el pintor sigui dut als calabossos per ser interrogat.

El baró continua alimentant la gelosia de Tosca, però aquesta li diu que Cavaradossi es trobava sol a casa seva. Scarpia avisa que Mario està sent torturat i, per convèncer Tosca que confessi on es troba Angelotti, fa obrir una porta per on es poden sentir els crits del pintor. La pressió és forta i finalment Tosca revela l'amagatall de l'amic de Mario.^{xii}

Scarpia ordena aleshores que Cavaradossi sigui dut pels esbirros. Malferit i semiinconscient, el pintor demana a Tosca si ha parlat i ella ho nega, però el baró ho desmenteix. Les tornes, però, semblen canviar quan de sobte irromp Sciarrone per anunciar la derrota de l'exèrcit d'Àustria a la batalla de Marengo, la fugida de Melas i el triomf dels soldats de Bonaparte. Tot i les ferides, Mario proclama la victòria republicana, el triomf de la llibertat i la caiguda dels tirans.^{xiii} Enfurismat, Scarpia fa tancar Cavaradossi al calabós.

Tosca resta novament tota sola amb el baró, que insinua que ella pot salvar el seu amant de morir al patíbul si cedeix al seu desig de posseir-la aquella nit. La soprano, desesperada, eleva una pregària preguntant per què ha de pagar d'aquella manera la seva devoció i bondat.^{xiv}

Spoletta comunica a Scarpia que Angelotti s'ha suïcidat quan s'ha vist assetjat pels esbirros de la policia vaticana. Disposada a cedir, Tosca demana un salconduit per poder fugir l'endemà amb Mario. Scarpia ordena aleshores a Spoletta que aquella matinada la

mort de Cavaradossi davant de l'escamot d'execució sigui simulada amb l'ús de bales de fogueig. Spoletta assenteix i abans de sortir capta de seguida el missatge ocult d'Scarpia, el qual insisteix que es procedeixi tal com es va fer amb el comte Palmieri.

Scarpia, un cop signat el salconduit, s'abraona damunt de Tosca, la qual prèviament ha agafat un ganivet de la taula del sopar del baró i l'apunyala amb ferotgia.^{xv} Scarpia cau mort i Tosca fuig de l'estança després d'haver col·locat damunt del cadàver un crucifix i d'haver agafat el document per fugir de Roma sense perill.^{xvi}

ACTE III

L'endemà, de matinada, als calabossos del castell Sant'Angelo. S'escolten els cants d'un pastor^{xvii} mentre Cavaradossi, pres, demana a un carceller si li pot dur paper i ploma per escriure a la seva estimada, a canvi d'un anell. Sol, Mario evoca les abraçades de Tosca i es desespera pensant que no la veurà mai més.^{xviii}

Sobtadament, però, arriba Tosca i comunica al pintor que ha mort Scarpia i que té a les seves mans el salconduit que els permetrà fugir de la ciutat després de l'execució simulada. La parella, eufòrica,^{xix} es fon en una abraçada abans que entri l'escamot d'execució, amb Spoletta al capdavant.

Comença a fer-se de dia. Al pati del castell, i a la vora dels merlets, els soldats apunten Mario amb els seus fusells i els trets abaten el pintor. Un sergent s'apropa a Cavaradossi per disparar el tret de gràcia, però Spoletta ho impedeix, abans de la retirada dels soldats. Un cop sola, Tosca s'acosta a Mario per assabentar-lo que ja es pot aixecar. Amb el cos immòbil del pintor, constata que és mort i que Scarpia ha comès una nova traïció. El cadàver del baró ha estat descobert i els seus esbirros pugen precipitadament per detenir Tosca. Aquesta, però, es llança des dels merlets del castell abans de ser capturada.^{xx}

ⁱ Tot i que no té preludi ni obertura, l'òpera comença amb un passatge orquestral presidit pel tema d'Scarpia, basat en cinc foscors acords a càrrec dels metalls, que donaran pas a uns compassos més precipitats (*vivacissimo con violenza*), § per subratllar l'angoixa i la respiració entretallada d'Angelotti.

- ⁱⁱ El sagristà està revestit per una música jocosa i desenfadada, que contrasta amb la noble heroïcitat de Cavaradossi i amb la foscor penetrant d'Scarpia.
- ⁱⁱⁱ És la primera gran ària de l'òpera, «Recondita armonia», pàgina expansiva contrapuntuada per les queixes del sagristà. Puccini escriu una ària breu, en Fa major i sense solució de continuïtat, eficaç a l'hora de descriure el caràcter noble i romàntic del pintor. La tessitura arriba a un Si bemoll sobreagut en el passatge «Tosca, sei tu!».
- ^{iv} El duet no deixa d'amagar la tendresa i els jocs eròtics entre Tosca i Cavaradossi.
- ^v El cromatisme s'ensenyoreix d'aquesta escena, especialment els passatges que subratllen el cant nerviós i angoixat d'Angelotti.
- ^{vi} L'aparició d'Scarpia, brusca, és subratllada amb la irrupció del seu tema abans que entoni un sever «Un tal baccano in chiesa! Bel rispetto!».
- ^{vii} El cant d'Scarpia davant de Tosca és sibil·lí i sobre el registre agut de la tessitura baritonal, per tal de mostrar-se sol·lícit i bondadós.
- ^{viii} El final del primer acte, que s'inicia amb el monòleg d'Scarpia «Tre sbirri, una carrozza» dona pas, després del contundent i blasfem «Tosca, mi fai dimenticare Iddio!» al *&Te Deum,* entonat a l'uníson pel cor i Scarpia. És una escena prodigiosa, en què es barregen sadisme, monòleg interior i magnificència litúrgica.
- ^{ix} L'acte comença amb un *&andante* amb notes descendents, lleument inquietants, tot i que aviat es pretén subratllar un ambient de relativa calma.
- ^x Tot i no tractar-se d'una ària, el breu monòleg «Ha piú forte sapore la conquista violenta» és una peça magistral, un retrat d'Scarpia perfecte que amb un cant variat pel que fa a melodia, harmonia i ritme, revela els trets de la seva recargolada personalitat. Especialment significatiu és el passatge «Bramo. La cosa bramata perseguo, me ne sazio e via la getto», revestit d'ímpetuositat i de violència.
- ^{xi} Les notes entonades per Tosca evocuen els aires del segle XVIII, mentre que en primer pla els pentagrames destinats a Scarpia i Cavaradossi subratllen respectivament la malícia i l'heroïcitat, en una clara i sàvia amalgama de modernitat i tradició o arcaisme sàviament evocat.
- ^{xii} L'escena entre Scarpia i Tosca contribueix a fer d'aquest segon acte una peça magistral de dramaturgia operística, pel terror que tenalla Tosca i pel sadisme que desborden les ordres d'Scarpia adreçades als seus esbirros, especialment els «Piú forte» en al·lusió a les tortures a Cavaradossi.
- ^{xiii} Una fanfara precedeix els cèlebres «Vittoria! Vittoria!» que canta Cavaradossi sobre el La sostingut i abans d'un canvi de tempo, a 3/4, per clamar per la llibertat en un cant heroic i brillant.
- ^{xiv} La gran ària de Tosca «Vissi d'arte, vissi d'amore» («He viscut d'art, he viscut d'amor») és una de les grans pàgines escrites per a soprano *&lirico-spinto* de la història de l'òpera. A mode de monòleg interior, el personatge expressa la seva desesperació, tristor i tendresa al llarg de 35 compassos.
- ^{xv} El nou gir que pren l'acte es subratlla amb una música virulenta, molt expressiva, sobre la frase «Questo il bacio di Tosca» i els posteriors «Muori, dannato!» proferits per la soprano.
- ^{xvi} Després de la mort d'Scarpia, Puccini deixa molts compassos sense cant, per tal que en escena el personatge realitzi una mena de ritual funerari a l'entorn del cos d'Scarpia, tradicionalment col·locat entre dos canelobres encesos i un crucifix damunt del pit. Abans de marxar, Tosca profereix el cèlebre «E avanti a lui tremava tutta Roma» sobre la nota Do que algunes intèrprets resolen amb l'ús del *&parlando* a mode de recitatiu.
- ^{xvii} Com si Puccini busqués l'equilibri entre la virulència del final del segon acte i les convulsions del tercer, el teló s'alça per donar pas al cant rústec d'un pastor, destinat a una veu blanca i precedit per un passatge de flauta en Sol major. Abans, però, l'acte comença amb un passatge per a trompa que anuncia el «Trionfal, di nova speme» que aviat cantaran Tosca i Cavaradossi.
- ^{xviii} «E lucevan le stelle» és una altra de les àries més cèlebres de l'òpera, coneguda com «Adeu a la vida». Puccini l'escriu a mode de clímax creixent, tot subratllant la desesperació de Mario però també la tendresa en l'evocació de Tosca. Especialment significativa és la frase musical del passatge «Oh! dolci baci, o languide carezze», que es repeteix a la frase conclusiva, «E non ho amato mai tanto la vita», que enllaça amb l'entrada de Tosca.
- ^{xix} L'escena es divideix en tres blocs: el primer, coincidint amb l'entrada de Tosca, expansiu i eufòric. A partir del passatge «O dolci mani mansuete e pure», Puccini centra el duet en un clima de tendresa. Finalment, el passatge que comença *&a cappella* i a l'uníson «Trionfal, di nova speme» i que torna a l'atmosfera d'eufòria de la parella.
- ^{xx} «O Scarpia, avanti a Dio!» és l'última frase de Tosca, que culmina amb un record de l'«Oh! dolci baci, o languide carezze» i de l'«E non ho amato mai tanto la vita» de l'ària «E lucevan le stelle».

BIOGRAFIES

John Fiore (director musical)

Treballa tant el repertori simfònic com l'operístic en teatres d'arreu del món. La propera temporada 2019/20 té previst dirigir, entre d'altres, *Samson et Dalila* a la Washington National Opera, *Ievgueni Onieguin* a la Royal Swedish Opera d'Estocolm, *La forza del destino* a la Deutsche Oper de Berlín, així com *Fidelio*, *Les contes d'Hoffmann* i *Die Fledermaus* a la Semper Oper de Dresden. A més de concerts simfònics amb l'Orquestra de la Ràdio de Munic i la Robert Schumann Philharmonie, entre altres formacions. A més, ha estat director musical de diverses institucions, com la Norwegian Opera d'Oslo (2009-2015), Deutsche Oper am Rhein de Düsseldorf i Duisburg (1998-2009) i Düsseldorfer Symphoniker (1998-2009).

Debuta al Gran Teatre del Liceu.

Paco Azorín (director d'escena i escenògraf)

Estudià escenografia i direcció d'escena a l'Institut del Teatre de Barcelona. Ha realitzat més de cent cinquanta escenografies per a òpera, teatre de text, dansa i musicals. Desenvolupa la seva activitat professional a Espanya majoritàriament al Centro Dramático Nacional i Teatro Español de Madrid, així com també al Teatre Lliure, Teatre Nacional de Catalunya, Festival Grec i Gran Teatre del Liceu.

Com a escenògraf ha treballat amb els directors Lluís Pasqual, Carme Portaceli, Mario Gas, Francisco Negrín, Sergi Belbel o Víctor Ullate, entre d'altres. En el terreny operístic ha dirigit *Don Giovanni* al Teatro Comunale de Sàsser o *Otello* al Festival Castell de Peralada, a més de les seves col·laboracions amb el Gran Teatre del Liceu, on debutà la temporada 2008/09 amb *Le nozze di Figaro*, i hi ha tornat amb el mateix títol (2011/12), *Il prigionero*, *Suor Angelica* i *Tosca* (2013/14), *La voix humaine* i *Una voce in off* (2014/15), *Le nozze di Figaro* (2016/17) i *L'enigma di Lea* la temporada actual.

Isidre Prunés (figurinista, † 2014)

Estudià art dramàtic, especialitat d'escenografia, a l'Institut del Teatre de Barcelona. Fins al 1995 formà equip amb Montse Amenós. Ha treballat com a escenògraf i figurinista per a teatre, òpera i cinema. Ha col·laborat amb Lluís Pasqual en *Hamlet*, *La tempestad*, *Chateau Margaux - La viejecita* (Teatro Arriaga de Bilbao), *Le prissionner* (Opéra National de París), *La casa de Bernarda Alba* (TNC) i *Suor Angelica* (Teatro Real de Madrid); amb Dagoll Dagom en *Mar i cel*, amb Àngel Alonso en *Maria Rosa*, amb Vicente Pradal en *Romancero gitano*, amb Ferran Madico en *Terra baixa*, i en la III i la V Gala dels Premis Max amb Carles Alberola; i també amb Joan Lluís Bozzo, entre d'altres. En cinema ha participat en *La miraculosa vida del pare Vicens*, *Daniya*, *Faust* i *El niño de la luna*, títol pel qual va rebre un Goya al millor figurinista. Ha estat premiat amb un Max per *Els pirates* i *Mar i cel*.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1994/95 amb *Rigoletto*, i hi ha tornat amb *Il prigionero*, *Suor Angelica* i *Tosca* (2013/14).

Lluna Albert (revisió de vestuari)

Llicenciada en belles arts per la Universitat Politècnica de València en l'especialitat d'escultura, ha realitzat un màster en figurinisme, escenografia teatral i televisiva a l'Institut Europeu de Disseny de Barcelona, dirigit per Isidre Prunés, així com nombrosos tallers, entre els quals un d'escenografia dirigit per Anna Viebock al Centro Dramático Nacional de Madrid.

Ha participat, com a escenògrafa i figurinista, en més d'una cinquantena d'espectacles de dansa, òpera, teatre i cine. Els més recents són *Els baixos fons* de Maksim Gorki al Teatre Nacional de Catalunya, *La nostra classe* de Tadeusz Slobodzianek al Teatre Lliure de Gràcia, ambdues dirigides per Carme Portaceli; *Tosca* al Gran Teatre del Liceu, dirigida per Paco Azorín, i on també ha participat a *Il prigionero* (Luigi Dallapiccola) i *Suor Angelica*, dirigides per Lluís Pasqual. També cal esmentar *Contra la democràcia* d'Esteve Soler a la Sala Beckett de Barcelona i *Macbeth* de Shakespeare a la Nau Ivanow, ambdues dirigides per Carles Fernández Giua.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2013/14 amb *Il prigionero*, *Suor Angelica* i *Tosca*.

Pedro Yagüe (il·luminador)

Llicenciat en filologia hispànica per la Universitat de Múrcia, va ser cap del Departament d'Il·luminació del Teatro de la Abadía de Madrid entre els anys 1996 i 2006, a més de director tècnic (2006/07). Coordinador tècnic del Festival d'Almagro (2005-2019) i membre de l'equip tècnic del mateix festival des de l'any 1996, ha guanyat dos Premis Max d'il·luminació, per *La avería*, dirigida per Blanca Portillo el 2012, i *Urtain* d'Andrés Lima el 2010.

Entre els seus treballs recents destaquen *Don Giovanni*, dirigit per Paco Azorín, al Teatre Principal de Palma; *Maruxa*, també amb Paco Azorín com a director, al Teatro de la Zarzuela de Madrid, on també treballà en *El barberillo de Lavapiés*, amb direcció d'Alfredo Sanzol. Amb Carme Portacelli ha treballat a *Trojanas* al Teatro Español de Madrid i *Luces de bohemia* amb Alfredo Sanzol al Centro Dramático Nacional de Madrid.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2014/15 amb *La voix humaine*, i hi ha tornat amb *Una voce in off* (2014/15).

ORQUESTRA SIMFÒNICA I COR DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu és l'orquestra més antiga de l'Estat espanyol. Durant gairebé 170 anys d'història, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu ha estat dirigida per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knapperstbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko. Ha estat la protagonista de les estrenes del gran repertori operístic a la península ibèrica del barroc als nostres dies i al llarg de la seva història ha dedicat també una especial atenció a la creació lírica catalana. Va fer el seu debut el 1847 amb un concert simfònic dirigit per Marià Obiols, essent la primera òpera *Anna Bolena*, de Donizetti. Des de llavors ha actuat de forma continuada durant totes les temporades del Teatre. Internacionalment cal destacar el Concert per la Pau i els Drets Humans, organitzat per la Fundació Onuart, retransmès des de la seu de les Nacions Unides a Ginebra el passat 9 de desembre del 2017. Després de la reconstrucció de 1999 han estat directors titulars Bertrand de Billy (1999-2004), Sebastian Weigle (2004-2008), Michael Boder (2008-2012) i, des de setembre del 2012, Josep Pons.

Conxita Garcia (direcció del Cor)

Conxita Garcia és la directora del Cor del Gran Teatre del Liceu, càrrec que la projecta com una de les figures més rellevants de la direcció coral de la seva generació. Nascuda a Barcelona, es graduà en direcció d'orquestra, direcció de cor i cant. Va ser directora-fundadora del Cor Jove de l'Orfeó Català i sotsdirectora de l'Orfeó Català. També ha estat directora del Cor dels Amics de l'Òpera de Girona i presidenta de la Federació de Corals Joves de Catalunya, amb qui va ser guardonada amb el Premi Nacional de Cultura de la Generalitat de Catalunya (1994). Paral·lelament a l'activitat com a directora del cor del GTL i com a directora invitada d'altres agrupacions corals, desenvolupa també una important labor pedagògica en cursos internacionals de direcció coral. Ha realitzat nombrosos concerts per les millors sales d'arreu d'Europa i nombrosos enregistraments per a CD, DVD, ràdio i televisió. Debutà al Gran Teatre del Liceu com a mestra assistent del cor i ha col·laborat en la direcció musical de diferents produccions operístiques. Continuadora del l'estil de cant iniciat per Romano Gandolfi i seguit per José Luis Basso, de qui Conxita Garcia en fou directora assistent, va ser nomenada directora titular del Cor del Gran Teatre del Liceu l'any 2015.

VEUS - COR INFANTIL AMICS DE LA UNIÓ

Fundat el 1996 en el si de la Societat Coral Amics de la Unió de Granollers, el dirigeix Josep Vila Jover des del seu origen. Ha participat al Festival Castell de Peralada (2016 i 2018), a la *Passió segons sant Marc* (2018) i *Passió segons sant Mateu* (2016, 2019) de Johann S. Bach amb Jordi Savall, i en festivals a Taipei (2017), Pequín (2018) o La Folle Journée de Nantes (2019), així com una gira pels Estats Units (2019). Cal destacar el reconeixement a la trajectòria amb el Premi Guido d'Arezzo (2017), la participació al Grand Prix Europeu de Cant Coral a Varna (2016), el primer premi al Certamen Coral de Tolosa (2015) i el primer premi i Silver Rose Bowl al concurs Let the Peoples Sing! a Luxemburg (2013). Participa pràcticament cada any a la temporada del Gran Teatre del Liceu, en què ha format part de les òperes *Der Rosenkavalier* (2009/10), *Cavalleria rusticana* i *Pagliacci* (2010/11), *Tosca* (2013/14), *Otello* (2015/16), *Werther* (2016/17) o *Un ballo in maschera* (2017/18) i en el concert *Conte de Nadal* d'Albert Guinovart (2017/18, 2018/19 i 2019/20).

Josep Vila i Jover (direcció cor infantil)

Nascut a Granollers (1970), va estudiar amb Enric Ribó, Conxita Garcia i Christian Grube. És director artístic de la Societat Coral Amics de la Unió, on dirigeix Veus - Cor Infantil Amics de la Unió i el Cor de Cambra de Granollers, formacions residents del Teatre Auditori de Granollers. Des del 2017 dirigeix el concert *Conte de Nadal* d'Albert Guinovart al Gran Teatre del Liceu, i des del 2009 ha participat amb el cor a les òperes *Der Rosenkavalier*, *Werther* i *Un ballo in maschera*. Habitualment fa concerts i gires internacionals arreu d'Europa, l'Àsia o els Estats Units. És convidat com a director a tallers, trobades i festivals internacionals de cant coral, com Europa Cantat 2015 a Pecs (Hongria), Europa Cantat 2018 a Tallinn (Estònia) o El Canto Nos Une 2018 a Medellín (Colòmbia). Amb els seus cors ha estat premiat en diversos concursos: primer premi i Silver Rose Bowl al concurs Let the Peoples Sing! a Luxemburg (2013), primer premi a Tolosa (2015), finalista al Grand Prix Europeu a Varna (2016) i segon premi a Ejea de los Caballeros (2019).

Tatiana Serjan (Floria Tosca)

Soprano. Graduada al Conservatori de Sant Petersburg, va debutar internacionalment al Teatro Regio de Torí interpretant Lady Macbeth (*Macbeth*), un dels seus rols més emblemàtics. Ha cantat en alguns dels més importants teatres d'òpera del món, com el Teatro alla Scala de Milà, Teatro dell'Opera de Roma, Teatro Comunale de Bolonya, Maggio Musicale Fiorentino, Teatro Regio de Parma, Teatro Massimo de Palerm, Bayerische Staatsoper de Munic, Deutsche Oper de Berlín, Teatro Real de Madrid, Teatro Nacional de São Carlos de Lisboa, Opernhaus de Zuric, Dallas Opera, Lyric Opera de Chicago, Wiener Staatsoper, així com als festivals de Salzburg o Bregenz.

El seu repertori inclou *Un ballo in maschera*, *Il trovatore*, *Aida*, *Attila*, *La battaglia di Legnano*, *Nabucco*, *Don Carlos*, *Norma*, *Tosca* y *Andrea Chenier*, entre altres títols. L'han dirigit els mestres Riccardo Muti, Daniel Barenboim, James Conlon, Mariss Jansons o Valery Gergiev; i els directors d'escena Gilbert Deflo, Pier Luigi Pizzi o Luc Bondy.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2016/17 amb *Macbeth*.

Roberto Aronica (Mario Cavaradossi)

Tenor. Nascut a Citavecchia (Itàlia), estudià cant amb Carlo Bergonzi. A partir del seu debut amb *Rigoletto* al Teatro Nacional de Santiago de Xile, ha estat convidat a cantar en teatres internacionals, com el Teatro alla Scala de Milà, Metropolitan Opera de Nova York, Sydney Opera House, Opéra Bastille de París, Royal Opera House de Londres, Lyric Opera de Chicago, Teatro dell'Opera de Roma, Wiener Staatsoper i LA Opera de Los Angeles, entre d'altres. Ha treballat amb els directors Semyon Bychkov, James Conlon, Daniele Gatti, James Levine, Christian Thielemann, Roberto Abbado, Renato Palumbo, Riccardo Chailly i Daniel Oren. Entre els seus propers compromisos hi ha *Cavalleria rusticana* a Nàpols i Bolonya; *Turandot*, *Aida* i *Il trovatore* a Nova York; *Carmen* a Sydney, i *Samson et Dalila* a Washington.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2011/12 amb *La bohème*, i hi ha tornat amb *Madama Butterfly* (2012/13).

Lucio Gallo (baró Scarpia)

Nascut a Tàrent (Itàlia), es graduà al Conservatori Verdi de Torí i posteriorment va iniciar carrera internacional en teatres destacats, com la Metropolitan Opera de Nova York, Teatro alla Scala de Milà, Deutsche Oper i Staatsoper de Berlín, San Francisco Opera, Lyric Opera de Chicago, Wiener Staatsoper i Opernhaus de Zuric, entre d'altres. Ha treballat amb els directors musicals Claudio Abbado, Daniel Barenboim, Riccardo Chailly, Colin Davis, Nikolaus Harnoncourt, Zubin Mehta, Riccardo Muti, Antonio Pappano o Wolfgang Sawallisch. El seu repertori inclou rols de compositors que van de Rossini a Mozart, de Verdi a Wagner i Puccini. Entre els seus compromisos recents hi ha *Il tabarro* a Nova York, *Pagliacci* a Nàpols, *Tosca* a Berlín i Sydney, a més de *Gianni Schicchi* i *Il tabarro* a Londres. Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2008/09 amb *Fidelio*.

Stefano Palatchi (Cesare Angelotti)

Baix. Nascut a Barcelona, va iniciar els estudis de cant amb Maya Maiska, i els continuà amb Gino Becchi i Ettore Campogaliani a Itàlia, i amb Armen Boyajian a Nova York. La seva veu de baix i el seu estil l'han mantingut sempre molt proper al repertori verdità, tot esdevenint un celebrat *basso verdiano*. Igualment, ha cantat altres repertoris i compositors, des del verisme al *bel canto*, passant per l'òpera contemporània, la sarsuela

o el barroc. Ha cantat arreu del món: París, Viena, Roma, Verona, Mòdena, Dresden, Madrid, Bilbao, Buenos Aires, Washington, San Francisco o Nova York. Ha treballat amb un gran nombre de directors musicals, entre els quals destaquen Lamberto Gardelli, Richard Bonyngue, Alberto Zedda, Daniel Oren, Guennadi Rojdestvenski o Marco Armiliato. Debutà al Gran Teatre del Liceu amb *Lohengrin* la temporada 1985/86, i hi ha tornat en multitud d'ocasions, les darreres amb *Thaïs* (2006/07), *Aida* (2007/08 i 2011/12), *Simon Boccanegra* (2008/09), *Turandot* (2008/09), *Il trovatore* (2009/10), *Adriana Lecouvreur* (2011/12), *Werther* (2016/17) i *Roméo et Juliette* (2017/18).

Enric Martínez-Castignani (sagristà)

Estudià cant i direcció orquestral a la Musikhochschule Heidelberg-Mannheim. Des del seu debut amb *La bohème* a Budapest, canta habitualment en teatres internacionals, com el Teatro La Fenice de Venècia, Opéra de Lió, Opéra National du Rhin d'Estrasburg, Grand Théâtre de Ginebra, Israeli Opera de Tel Aviv, Teatro Real de Madrid, ABAO de Bilbao, Teatro Campoamor d'Oviedo i Teatro de la Maestranza de Sevilla. Com a *liederista* ha realitzat recitals amb Dalton Baldwin, Ulrich Eisenlohr o Albert Guinovart al Suntory Hall de Tòquio, Palau de la Música Catalana o Auditori de Barcelona, entre d'altres.

Nominat als Premis Grammy, també dedica part de la seva activitat a la gestió cultural i la divulgació.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2001/02 amb *Die Zauberflöte*, i hi ha tornat en un gran nombre d'ocasions, les darreres amb *Death in Venice* (2007/08), *La cabeza del Bautista* (2008/09), *El gato con botas* (2011/12), *Agrippina* (2013/14) i *Hamlet* en versió concert aquesta mateixa temporada.

Francisco Vas (Spoletta)

Tenor. Nascut a Saragossa, va estudiar cant i violí a Barcelona. Va debutar amb *El giravolt de maig* i *Il barbiere di Siviglia*. Ha actuat, entre d'altres, al Teatro Real i Teatro de la Zarzuela de Madrid, Teatro de la Maestranza de Sevilla, Palacio Euskalduna de Bilbao, Opéra Bastille de París, Teatro Nacional de São Carlos de Lisboa, així com als teatres de Santiago de Compostel·la o Oviedo, a més dels festivals de Granada i Peralada.

El seu repertori inclou els rols de l'Incredibile (*Andrea Chénier*), Scaramuccio (*Ariadne auf Naxos*), Cassio (*Otello*), Guillot de Morfontaine (*Manon*), Goro (*Madama Butterfly*), Bob

Boles (*Billy Budd*), Armand des Grieux (*Boulevard Solitude*), Arbace (*Idomeneo*) i Pang (*Turandot*), entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1993/94 amb *La fille du régiment* i hi ha tornat en nombroses ocasions, les darreres amb *Adriana Lecouvreur* (2011/12), *Les contes d'Hoffmann* i *Das Rheingold* (2012/13), *Tosca* (2013/14), *Norma* i *Carmen* (2014/15), *Benvenuto Cellini* i *Simon Boccanegra* (2015-16) i *Tristan und Isolde* (2017/18).

Josep-Ramon Olivé (Sciarrone)

Baríton. Nascut a Barcelona, l'any 2017 guanyà la medalla d'or de la Guildhall School of Music and Drama de Londres, i va completar la seva formació amb el professor Rudolf Piernay. També ha rebut classes magistrals, entre altres cantants, de Richard Levitt, Graham Johnson, David Gowland, Eric Halfvarson, Carlos Mena, Edith Wiens, Gerald Finley, Helena Döse, Malcolm Martineau, Kurt Widmer, Josep Bros, Lynne Dawson, Luigi Alva i Teresa Berganza.

El seu repertori operístic inclou rols com el comte d'Almaviva (*Le nozze di Figaro*), Tarquinius (*The rape of Lucretia*), Orfeo (*L'Orfeo*), Lesbo (*Agrippina*), Aeneas (*Dido and Aeneas*), Frank (*Die Fledermaus*), Pantalone (*Le donne curiose*), Thésée (*Ariane* de B. Martinů) i Uberto (*La serva padrona*).

Ha estat seleccionat com a artista ECHO Rising Star d'aquesta temporada 2018/19, fet que l'ha portat a actuar arreu d'Europa.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2017/18 amb el concert «Ensalades. Retaules musicals del Renaixement», dirigit per Jordi Savall, i ha tornat amb *Candide* i *Kàtia Kabànova* aquesta temporada.

Marc Pujol (carceller)

Baríton. Estudià cant amb Montserrat Pueyo, Maty Pinkas, Edda Moser i Carlos Chausson, i posteriorment a l'Académie Musical de Vilacròsa treballant amb Lorraine Nubar i Dalton Baldwin. Durant el curs 2006/07 treballà a la Bayerische Staatsoper de Munic. L'any 2008 va ser semifinalista al concurs Operalia, i el 2009 va ser premiat al Concurs Internacional Boris Christoff (Bulgària). Ha actuat a teatres de Berlín, Munic, Barcelona, Madrid, Oviedo o Sofia. Amb directors com Kent Nagano, Ivor Bolton, Daniel Oren, Harry Bicket, Antoni

Ros-Marbà, Víctor Pablo Pérez, Patrick Fournillier i Daniel Oren, entre d'altres. Va formar part del Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2008/09 amb *L'incoronazione di Poppea*, i hi ha tornat amb *Der Rosenkavalier* i *Les mamelles de Tirésias* (2009/10), *El jugador* i *Anna Bolena* (2010/11), *Adriana Lecouvreur* (2011/12), *Don Pasquale* i *El pessebre* (2014/15), *Thaïs* (2016/17) i *Manon Lescaut* (2017/18); així com amb l'espectacle infantil *La petita flauta màgica* (2013/14, 2014/15, 2015/16 i 2016/17).

Inés Ballesteros (pastoret)

Nascuda a Madrid, es diplomà en piano al Conservatorio Joaquín Turina de Madrid, i en cant a l'Escuela Superior de Canto de Madrid amb la professora Carmen Rodríguez. Actualment amplia els seus estudis amb Luca D'Annunzio. Ha guanyat diversos concursos de cant, com el Francesc Viñas, Ciutat d'Elda, Ciudad de Logroño i Ópera Tenerife.

Debutà interpretant Clarita (*La del manojo de rosas*) al Teatro de la Zarzuela de Madrid i seguidament interpretà la Raquel (*La corte del faraón*) i Anquises (*Vendado es amor, no es ciego*). Ha estat seleccionada per integrar-se a l'Ópera (e)Studio de Santa Cruz de Tenerife i debutar en el rol de Susanna (*Le nozze di Figaro*), que també ha interpretat a Bolonya. Des d'aleshores ha tornat a la ciutat canària per assumir els papers de Frasquita (*Carmen*), Olympia (*Les contes d'Hoffmann*) o el rol principal de *Doña Francisquita*. Aquesta temporada també ha interpretat Elvira (*L'italiana in Algeri*) a l'Auditorio Manuel de Falla de Granada. Debuta al Gran Teatre del Liceu.